

LBRIS

We know
books

MEMORII LA CARTEA ROMÂNEASCĂ

Tenebre și lumini
În pânza de păianjen
a Securității

**ALEXANDRU
TEODORESCU**

Preambul	7
1972	10
1964: VISUL UNEI NOPTI DE VARĂ	21
1964: ÎN CĂUTAREA IDENTITĂȚII PIERDUTE	35
1964: DE LA ZEGHE LA SALOPETĂ	74
1964: PROFESORUL MIRAHORIAN	99
1972: UNDE TE CREZI?	115
1965: DIN NOU PE BĂNCILE ȘCOLII	121
1964: ÎNCĂ O FLOARE LA IERBAR	126
1965: TRECE MORTUL	147
1964: AI CARTE, AI PARTE!	155
1965: DAN VA RĂMĂNE STRUNGAR TOATĂ VIAȚA?	157
1965: FABRICA DE BERE RAHOVA	163
1965: ATHÉNÉE PALACE	169
1965: BACALAUREATUL	179
1965: ISTORIA SE REPETĂ?	181
1965: AM UN VIS	187
1968: O ÎNTÂLNIRE DELOC ÎNTÂAMPLĂTOARE	190
1965-1970: FACULTATEA DE LIMBĂ ȘI LITERATURĂ ENGLEZĂ	201
1968: DE BELLO GALLICO	217
1969-1970: CORTINA DE FIER	227
1970: AVEȚI TOATE DREPTURILE ÎN AFARĂ DE...	230
1965: MICUL EDEN	234
1970-1972: JE T'AIME... MOI NON PLUS	239
1972: EXPERIMENTUL ROSETTI	246

Preambul

Tenebre și lumini. În pânza de păianjen a Securității este în multe privințe continuarea la Celula de minori. Cinci ani în temnițele și lagărele de muncă forțată ale României comuniste.

Protagonistii sunt aceiași, cei nouă elevi de la Liceul „Matei Basarab” din București, care în septembrie 1958 au înființat organizația anticomunistă „Frontul Eliberării Naționale” – au avut un statut, au plătit cotizații, au scris, multiplicat și distribuit manifeste în oraș și în școală. Au fost arestați pe 14 mai 1959, cu două săptămâni înaintea examenului de bacalaureat. După trei luni de anchetă la Uranus, timp în care au fost bătuți, torturați și obligați să semneze declarații în care cuvintele lor erau răstălmăcite, a urmat farsa de proces la Tribunalul Militar „Negru Vodă”. Au fost condamnați pentru crimă de uneltire contra ordinii sociale, fără să se țină seama că erau minori, următorii:

- Olteanu Stoica Mihai (Ică), la 23 de ani muncă silnică și 10 ani degradare civică;
- Chioseaua Marin (Noni), la 20 de ani muncă silnică și 10 ani degradare civică;
- Vlad Constantin (Dinu), la 19 ani muncă silnică și 10 ani degradare civică;
- Spătaru Dan Victor (Dan) și Puiu Stancu Costel, un tânăr muncitor care li s-a alăturat, la câte 18 ani muncă silnică și 10 ani degradare civică;

- Iliescu Ion Vladimir (Piti), Furtună Dumitru (Gelu) și Mălăcilă Valeriu, la câte 16 ani muncă silnică și 8 ani degradare civică;
- Falk Peter (Dick) și Teodorescu Alexandru (Alexandru), la câte 15 ani muncă silnică și 8 ani degradare civică;

Celula de minori este o mărturie despre crimele comise de Securitate în temnițele și lagărele de exterminare în perioada represivă a comunismului. Cele nouă luni în închisoarea Jilava sunt, pentru elevii arestați, nouă luni de teroare, de mizerie, de înfometare, de pedepse inumane și de genocid intelectual. Izolarea minorilor într-o celulă fără ferestre în aceeași secție unde erau ținuți condamnații la moarte e un exemplu de cum mima Securitatea legalitatea și grija față de om. Tinerii își fac propriul lor program – povestesc, învață germana cu Joachim, un neamț din Banat, au grijă de un copil surdomut; Paul meșterește o cruciuliță dintr-un os găsit în mâncare.

În mai 1960, tinerii sunt trimiși în lagărele de muncă forțată Luciu-Giurgeni și Grădina din Balta Brăilei, ferma Securității. Sunt tratați ca niște sclavi. După patrusprezece ore de marș și muncă la dig, tinerii sunt reținuți la Poartă și bătuți fiindcă nu și-au făcut norma. Gardienii îi obligă să smulgă buruienile cu dinții, să stea ore întregi cu picioarele în apa plină de chimicale și lipitori din parcelele de la orezării. Și totuși, nimic nu-i poate opri să învețe. Învață orice și de la oricine: limbi străine, istorie, filozofie, literatură, poezii, multe din ele scrise de deținuți. Toate cunoștințele, acumulate dimineața în drum spre locul de muncă și seara la întoarcere în lagăr, sunt trecute noaptea în carnețele liliputane confecționate

de ei pe ascuns din petice de hârtie. Dorința de libertate îi ține în viață. Timp de șase ani, viața lor a fost un lanț de situații-limită, ceea ce i-a obligat să accepte lupta. David și Goliat. Nu puteau învinge, în schimb, s-au dezvoltat, și-au descoperit aptitudini, talente și, mai presus de orice, tăria. Au transformat anii de închisoare în ani de formare.

În aprilie 1964, deținuții politici sunt grațiați. Tinerii se întorc la familiile lor: întoarcerea fiului risipitor a fost, pentru mulți, un moment de mare fericire.

Da, scăpaserăm de zeghe, gamelă și lingură, nu și de trecut. Ce e scris pe suflet nu se uită niciodată. Nici Securitatea nu ne-a uitat. Două săptămâni mai târziu, ne-au chemat la închisoarea Malmaison cu părinții. Ca „să ne apere de noi înșine“, spuneau ei, nu mai aveam voie să ne întâlnim.

Cartea *Tenebre și lumini* este mărturia noastră despre anii 1964-1972, ani ce coincid cu perioada de „prevenire“ în evoluția comunismului în România. Oamenii nu mai erau arestați. Unii erau internați la Spitalul 9, peste alții dădea o mașină. Noi, prizonierii trecutului, eram supravegheați în permanență. De Securitate, dar și de colegi la locul de muncă.

Oamenii vor să uite trecutul. Unii fiindcă au făcut rău, alții dintr-un sentiment de vinovăție sau, pur și simplu, din indiferență.

Tânăra generație nu știe nimic despre comunism, pentru că la școală nu li se spune nimic despre această perioadă în istoria țării. Urmele trecutului sunt șterse. O mare tragedie în istoria omenirii e dată uitării. Atât timp cât trăim noi, martorii crimelor comunismului, avem obligația morală să le facem cunoscute. Amintirile noastre sunt documente ale acestei perioade.

Încercam să mă liniștesc, să mă gândesc la altceva, dar fraza mă obseda. Am luat o carte de pe noptieră, am deschis-o la întâmplare, însă cuvintele îmi jucau în fața ochilor ca bilele în roata de la loterie – unele clare, altele șterse, și, printre ele, litere răzlețe. Nu reușeam să le leg, să le înțeleg. Am renunțat. Am întors capul cu grijă, să mă uit în jur. Orice mișcare bruscă îmi dădea amețeli, aveam impresia că patul plutește cu mine. Nu-l vedeam decât pe vecinul din stânga, cu un bandaj imens pe urechea dreaptă. Dormea, ca toți ceilalți bolnavi. Era atâta liniște în salon! Și asta îmi făcea bine. Nu suportam niciun zgomot.

N-am auzit când a intrat asistenta, m-am pomenit cu ea la patul meu. Începea programul. I-am mulțumit pentru termometru, mi l-am pus la subsuoară, deși simțeam că n-am febră, dar așa se obișnuiește în spital. Îl mai și țineam șapte minute. Asistenta a notat temperatura și m-a ajutat să mă dau jos din pat. Mi-am luat tot ce-mi trebuia pentru toaleta de dimineață și m-am dus la baie, tocmai la capătul culoarului. Era prima zi când mă aventuram de unul singur pe acest drum. Fără să vreau, m-am gândit la „neagra” – carcera de la Jilava –, la peretele ei, la cele două ore petrecute în beznă, gol-pușcă. Mergeam pe lângă zid, încet și precaut. Cum mă lua amețeala, mă și sprijineam cu mâna de el. Nu-mi venea să cred: imediat ce atingeam peretele, îmi recăpătam echilibrul. Când m-am întors în salon, patul era făcut, iar micul dejun mă aștepta pe noptieră. Am băut puțin ceai și m-am băgat din nou în pat.

Nu mai dormea nimeni, toți se pregăteau pentru vizita doctorului. Eu ce era să-i spun? Că mă urmărea fraza? Că nu aveam scăpare? Că eram prins într-o pânză de păianjen uriașă? Nu mai rămăsese din mine decât carcasa, îmi supseseră toată vlaga. Le vedeam ochii bulbucați urmărind fiecare gest, fiecare

mișcare, mirați că încă nu-mi dădusem duhul. Fusesem de multe ori la pământ și întotdeauna mă ridicasem învățând, dar acum nu mă puteam concentra, nu eram în stare nici să citesc, nici să scriu. Am revenit la poziția inițială, pe spate, mi-am fixat privirea pe un punct de pe tavanul înalt al salonului, așa cum mă învățase profesorul Mirahorian, dar oricât mă încordam, îl pierdeam din raza vizuală și reveneam la obsesia mea, la frază. Cu tot țiuitul din urechea bolnavă, o auzeam perfect și fiecare cuvânt îmi bubuia în creier: „Poți să te ștergi cu ea la cur! Poți să te ștergi cu ea la cur! Poți...”.

Ușa salonului s-a deschis brusc și doctorul Ghimpețeanu, șeful clinicii ORL, și-a făcut apariția cu tot alaiul de asistenți și de studenți aflați în practică la spital. S-a dus direct la vecinul meu operat cu două zile înainte, l-a consultat, le-a explicat viitorilor medici intervenția chirurgicală, le-a pus câteva întrebări și a continuat vizita. Profesorul nu se oprea la fiecare pat, își alegea cazurile pe care le discuta cu studenții. Chiar dacă nu eram printre cei „aleși”, vizita de dimineață îmi întărea moralul, prezența tinerilor era gura de oxigen de care aveam nevoie ca să înving boala. Uitam de frază, uitam de țiuitul din ureche – mai exact, tinitus, cum a precizat unul dintre ei. Îmi plăcea să-i privesc. În halatele lor albe și cu stetoscopul la gât, se străduiau să vorbească și să explice calm, ca doctorii. Știau deja ce efect benefic aveau asupra noastră. Unul dintre ei venise să-mi ia sânge pentru analize chiar a doua zi după ce fusesem internat. Părea sigur pe el. Fluiera încet melodia din filmul *Blow up*. A făcut greșeala să-mi spună că eram primul lui pacient. Am refuzat. Peste câțva timp, a venit o studentă cu tăvița plină de eprubete și cu seringă gata pregătită. Nu m-a lăsat inima să spun nu.

Asistenta a adus un pacient nou, un adolescent înalt, slab, cu ochi vioi, și l-a plasat în patul liber, la dreapta mea. Băiatul se tot fâțâia, ba punea prosopul în noptieră, ba îl lua și-l așeza sub pernă. În sfârșit, s-a așezat pe pat fără să se întindă. Părea un cocostârc abia aterizat pe un tărâm nou. Se uita în jur, mai ales

la mine. Normal, eram vecinul lui. Simțea nevoia să vorbească, dar ceva din înfățișarea sau din atitudinea mea îl bloca. Cred că aveam o figură buimăcită. Am încercat să schițez un zâmbet ca să-l încurajez, să-mi spună unde îl doare, dar fără succes. Tăcea. Nu vine nimeni la spital pentru un fleac, mai ales în vacanță și încă într-o vineri, așa că m-am decis să-l abordez eu:

— De ce-ai fost internat?

— Mi-a rămas un os de pește în gât. Mă doare când înghit. Avea o voce răgușită și respira greu.

— Câți ani ai?

— Împlinesc optsprezece peste câteva zile.

— Ani mulți fericiți, sănătate! Frumoasă vârstă. Te repară doctorii. Scapi repede.

Mi-a mulțumit și s-a întins pe pat. Ne-au adus masa. Nu s-a atins de ghiveci. Nici eu, o așteptam pe Luiza. Venea în fiecare zi să-mi aducă ceva de mâncare și să-mi ridice moralul. Avea timp. Directorul institutului unde lucrase până de curând refuzase să-i aprobe concediul fără plată pentru luna de miere și, revoltat de lipsa lui de omenie, îi spusese Luizei să-și dea demisia. Ziua următoare, când Luiza m-a anunțat bucuuroasă că putem pleca la mare, avusesem un moment de ezitare. Nu eram genul de om care crede că într-un fel sau altul totul se rezolvă. Căutam mai degrabă să previn, să aleg eu drumul, dar pentru asta îți trebuie timp, or, Luiza m-a surprins cu câtă repeziciune trecuse la acțiune – își dăduse demisia.

Eram de zece zile în salonul 2 din secția ORL a Spitalului Colțea, o sală mare, dreptunghiulară, cu optsprezece paturi, toate ocupate, toate cu fișa medicală a bolnavului agățată de pat. Pe a mea stătea scris:

Pacient: Teodorescu Alexandru
 Data nașterii: 19.11.1941
 Diagnostic: Otită
 Data internării: 8.08.1972

De fapt, sufeream de altceva. Totul a început cu scrisoarea de la Inspectoratul Școlar al Sectorului 4 din Capitală. Era datată 30 iunie 1972, dar o găsisem în cutia poștală pe 31 iulie, la întoarcerea din vacanță. La început, mi-am zis că măcar nu reușiseră să ne strice luna de miere, dar, după discuția cu inspectorul școlar, am început să am amețeli, greață, probleme de echilibru, de vedere, o senzație persistentă de instabilitate. Speram să fie doar o stare generală proastă, ușor de înțeles după tot ce mi se întâmplase, o să-mi revin eu în două, trei zile. Luiza avea dreptate, trebuia să ieșim afară, la aer, printre oameni, să nu mai stăm în casă. Ne-am dus la Teatrul de Vară de pe C.A. Rosetti, vizavi de restaurantul Cina. Era un spectacol de varietăți cu Patrichi, și Luiza voia să-l vadă pe fostul ei coleg de clasă de la Liceul Coregrafic. După zece minute, am plecat. Totul mă enerva, lumina puternică a reflectoarelor, muzica tare, aplauzele, insistența Luizei să mai rămânem. Drumul până acasă a fost un chin, îmi pierdeam echilibrul, nu păstram direcția, viram mereu spre dreapta.

Luni, tata m-a dus la doctor. Nu mai eram în stare să merg singur, darămite să traversez bulevardul până la spital. Nu mă puteam concentra. Forfota oamenilor, culorile semaforului, claxoanele, totul mă deruta, îmi agrava amețeala. Pe de altă parte, tata, parohul Bisericii Colțea, era cunoscut de tot personalul medical de la spital. Nu trebuia să aștept. Bătea scurt la ușă, intra și, după câteva clipe, reapărea și mă invita în cabinet. Doctorul Chivu, neurologul de la policlinica spitalului, m-a consultat, mi-a controlat reflexele, mi-a pus tot felul de întrebări despre apariția problemelor, despre simptome, s-a uitat la mine atent, după care s-a adresat tatei:

— Părinte, are Morbus Menière. Îi mai fac un test.

Morbus Menière suna ca o condamnare. Mă chinuiam să-l urmăresc pe doctor. A luat un diapazon de pe tava cu instrumente, l-a lovit ușor de masă, mi-a pus un deget de la mână cu diapazon pe creștetul capului și m-a întrebat unde

aud vibrația. În urechea dreaptă, eram absolut sigur. Mi-a făcut semn să iau loc. Ce bine, statul în picioare mă obosea groaznic. S-a așezat și el.

— Domnule profesor, aveți un sindrom Menière. Vă trebuie repaus la pat și multă liniște, cel puțin o lună. De regulă, oamenii ambițioși, perfecționiști fac această boală. Își creează singuri un stres uriaș și organismul cedează.

Îmi venea să urlu, să strig în gura mare că la mine nu era vorba de stres din cauza ambiției. Eram în vacanță, veneam după luna de miere petrecută la Mamaia, și la Azuga, la mătusa Netty, și la țară, la soacra cumnatei mele, de unde atâta stres?! Făceam eforturi mari să pun puțină ordine în vârtejul de idei din capul meu. Viața mă învățase să fiu precaut, să n-am încredere în oameni, dar dacă nu-i spui medicului tot, nu te poate ajuta. Cu cât mă străduiam mai mult, cu atât eram mai amețit. N-am mai putut suporta tensiunea și am explodat:

— M-au mutat la un liceu de la marginea Bucureștiului pentru că am spus adevărul. M-am dus la *România liberă* să le spun de cazul meu, dar, când au citit autobiografia, le-a pierit interesul. Inspectorul de la Sectorul 4, și el profesor, mi-a spus să mă șterg cu diploma mea la...

Doctorul s-a uitat gânditor la mine și s-a întors spre tata:

— Părinte, nu-i dau trimitere pentru Spitalul 9. Îl îndoapă cu tranchilizante până nu mai știe cum îl cheamă. Vorbiți cu Ghimpețeanu, să-l interneze la el, la ORL, și reveniți să-mi spuneți ce a decis.

Nu i-am spus doctorului chiar totul. Ce rost avea? Oricum, nimeni nu mă credea, nici părinții, nici Luiza. În iunie, le mărturisiseam că-mi făceam griji. Aveam senzația că Securitatea își întinsese tentaculele în școală, simțeam deja cum plasa lor lipicioasă, tot mai veninoasă, se închidea în jurul meu. Luiza a venit cu argumente care, în situația dată, nu aveau nicio valoare. Dimpotrivă. Faptul că elevii mă apreciau vorbea împotriva mea. Dar ce conta că-mi schimbaseră poziția pe

statul de plată și mă puseseră pe ultimul loc? Încerca Luiza să mă liniștească. Conta însă faptul că aveam repartiția cu numărul doi pe țară, și asta era ca un cui în ochii lor. Făcuseră tot posibilul să mă împiedice să devin șef de promoție, și totuși reușisem. După toate cele, mai și îndrăznisem să aleg „Matei Basarab“, același liceu de unde fuseserăm arestați și condamnați la pedepse între cinci și douăzeci și trei de ani de muncă forțată, pentru crimă de uneltire împotriva ordinii sociale.

— Ai făcut tu ceva!

Intervenția tatălui meu, neașteptată și atât de nedreaptă, m-a urcat pe baricade.

— Vorbești ca ei, gândești ca ei, te-au recondiționat. Ești inofensiv, nu mai e nevoie să vezi cum arată plasa de păianjen, scara care coboară în infernul lor. Vrei să știi ce-am făcut? Ascultă!

Părinții se uitau terifiați, nu-și mai recunoșteau băiatul. Revolta fusese mai puternică decât mine. Nu voiam să-i supăr. Îi iubeam așa cum erau. Viața îi obligase să se modeleze ca să ne asigure nouă, copiilor, un cămin. Mi-am propus să-mi aleg cuvintele cu grijă, pe de o parte ca să nu-i jignesc, pe de alta, ca să-i ajut să mă înțeleagă. Ne bucuram de același răsărit de soare, nu ne despărțeau două lumi, ci două atitudini. Ei s-au pus, de bunăvoie, pe nicovală, au primit loviturile secerii și ciocanului, s-au lăsat modelați de dragul nostru. Pe când eu îmi ceream dreptul de a fi eu însumi, nu un om de tip nou cu creierul spălat! Mă revolta orice încercare de-a lor de a mă schimba! Voiam să am dalta în mâna mea! I-am privit cu dragoste și am continuat:

— Nu încerc să vă conving, nu mă justific, îmi doresc numai să mă înțelegeți. Ascultați! Ascultați și voi ce crimă am comis. Acum câteva săptămâni, la sfârșitul lunii mai, liceul a sărbătorit încheierea anului de pregătire paramilitară. Venea un general să ne înmâneze diploma de unitate frunțașă pe țară. Mă bucuram deja la gândul că începea vacanța și dusă era